UUTISET

EU:n valtiovarainministerit etsivät sopua talouskurin tiukentamiseen

Rakenteellisen alijäämän määrittely epäilyttää tutkijaa. Pysyvän kriisirahaston päätöksenteossa päädyttäneen kompromissiin.

Tänään ja huomenna Brysselissä kokoontuvat EU:n valtiovarainministerit yrittävät päästä sopuun EU:n uuden talouskurisopimuksen sisällöstä ja Kreikan uudesta tukipaketista.

Lisäksi ministerien huolena on EU:n pysyvästä kriisirahastosta EVM:stä sopiminen.

Lopulliset ratkaisut kysymyksiin on tarkoitus saada EU-päämiesten huippukokouksessa kuun lopulla.

Budjetit syyniin jo aikaisemmin

EU-maiden talouskuria viedään eteenpäin usealla rintamalla. Varsinaisen EU-lain piiriin kuuluvat komission esittämät tiukennukset kansallisten budjettien valvontaan. EU-komissio on saamassa paremmat valtuudet puuttua jäsenmaiden budjetteihin jo etukäteen, jos näyttää, että taloudenpito ei ole kestävää.

Viime kädessä budjetin hyväksyntä olisi kuitenkin edelleen jokaisen jäsenmaan omassa päätösvallassa.

Alijäämäraja ongelmallinen

EU-lainsäädännön ulkopuolelle taas ollaan tekemässä uutta talouskurisopimusta, josta ainakin Britannia on jäämässä pois.

Sopimuksen ideana on, että siihen liittyvät maat sitoutuvat pitämään julkisen talouden rakenteellisen alijäämän alle 0,5 prosentissa bruttokansantuotteesta.

Rakenteellinen alijäämä tarkoittaa koko julkisen talouden tasapainoa, kun siitä on siivottu pois suhdannevaihteluiden vaikutus.

”Ongelmallista siinä on, että laskelma perustuu aina subjektiiviseen arvioon talouden potentiaalisesta tuotannosta. Viime kädessä laskelmien teko on kunkin jäsenmaan omalla vastuulla”, Palkansaajien tutkimuslaitoksen ennustepäällikkö **Eero Lehto** sanoo.

Rakenteellista alijäämää laskettaessa otetaan huomioon myös eläkejärjestelmä. Tällä hetkellä se parantaa Suomen tilannetta.

Ongelmaksi voi Lehdon mielestä muodostua, että säästettyjä eläkerahastoja ei voida purkaa, koska silloin eläkejärjestelmän alijäämä lisää julkisen talouden rakenteellista alijäämää.

Suomen tavoitteena onkin saada alijäämärajaan joustoja, jotka sallisivat suuremman vaihtelun.

Yksimielisyydestä kompromissi

EU:n pysyvässä vakausmekanismissa Suomi on edellyttänyt yksimielistä päätöksentekoa. Todennäköisesti valtiovarainministerit hakevat kompromissiratkaisua, jossa rahastoon jo sijoitettua pääomaa voitaisiin käyttää hätätilanteessa määräenemmistöpäätöksellä, mutta rahaston koon kasvattaminen vaatisi yksimielisyyttä.

Kreikka taas liipasimella

Kokousten akuutein kysymys on Kreikan uudesta tukipaketista päättäminen.

Jos Kreikka ja sille rahaa lainanneet yksityiset sijoittajat pääsevät sopimukseen velkojen alentamisesta puoleen, ovat euromaat ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF valmiita antamaan Kreikalle uuden tukipaketin. Tukipaketin koko olisi noin 130 miljardia euroa.

Ilman tukirahaa Kreikka menee konkurssiin maaliskuussa, jolloin sen maksettavaksi eräänty joukkolainoja 14,5 miljardin edestä.

Jos yksityiset sijoittajat eivät suostu leikkaamaan saataviaan vapaaehtoisella sopimuksella, Kreikka todennäköisesti vain jättää velkansa maksamatta.

Tällaisen pakotetun velkajärjestelyn seuraukset olisivat arvaamattomat. Hyötyjiä olisivat ainakin sijoittajat, jotka ovat ostaneet niin sanottuja luottoriskijohdannaisia eli käytännössä lyöneet vetoa Kreikan konkurssin puolesta.

NIKLAS HOLMBERG

Pienviljelijät tuottavat ruuan Sambiassa

CHOMA, SAMBIA (MT)

Kehitysmaan maatalouspolitiikka on tasapainoilua kannattavan suurtuotannon ja pienimuotoisen kotitarvetuotannon välillä.

Sambian maanviljelijöiden etujärjestössä Zambian National Farmers Unionissa (ZNFU) on 460 000 jäsentä. Jäsenistä noin 600 on suuria kaupallisia maatiloja. Loput ovat pienviljelijöitä hajautuneena ympäri yli kaksi kertaa Suomen kokoista kehitysmaata.

Suuret maatilat tuottavat pihvilihaa, maissia ja paljon rahaa. Varsinkin naudanlihan kysyntä kaupungeissa olisi loputon.

Pienviljelijöitä ei kuitenkaan sopisi unohtaa, sillä he tuottavat 90 prosenttia maissista. Maissi on tärkein ruoka ja sitä syödään jokaisella aterialla.

Pääkaupungissa Lusakassa ZNFU:n toimitusjohtaja **Ndambo E. M. Ndambo** vakuuttaa, että pienviljelijät on otettu huomioon.

”Meillä on esimerkiksi tekstiviestipalvelu, jonka avulla viljelijät saavat tuotteiden hintatietoja. Viljelijöitä tuetaan jakamalla siemeniä ja lannoitteita”, Ndambo sanoo.

Vuodelle 2012 siemen- ja lannoitetuki lisääntyi. Ndambo ottaa kunniaa järjestölleen myös verouudistuksesta.

”Maatalouden tuloveroa laskettiin 15 prosentista 10:een. Se hyödyttää kaikkia viljelijöitä ja houkuttelee meille uusia jäseniä.”

Isoja kaupallisia maatiloja on alle yksi prosentti. Ne kuitenkin työllistävät maaseudulla, suurimmat jopa tuhansia.

”Maatilat maksavat huonoa palkkaa. Mitä muuta meillä olisi maaseudulle tarjota?” Ndambo kysyy.

Maaseudulla pitäisi olla työpaikkoja, jotta asutus ei pakkautuisi kaupunkeihin. Maaseudulla köyhät voivat sentään viljellä ruokaa itselleen, mutta kaupungeissa uhkaa slummiutuminen.

Puolet pienistä kuuluu liittoon

Noin puolet pienviljelijöistä kuuluu liittoon. Yleensä ne, joilla on tavoitteena myydä satoa.

Suuri osa taiteilee kotitarveviljelyn ja pienimuotoisen kaupallisen tuotannon rajoilla. Tärkeintä on turvata riittävästi ruokaa omalle perheelle.

Maanviljelijä **Ralley Mudendalla** on kymmenen hehtaaria maata. Hän viljelee maissia, maapähkinöitä, kassavaa ja bataattia.

Kylvötyöt härkäpelillä kestävät noin kaksi viikkoa. Auran ja äkeen vuokra on yhteensä 100 000 kwachaa (15 euroa).

Koneiden vuokraamisessa Mudendalla on sama ongelma kuin kaikilla muillakin maailmassa.

”Kun kelit suosivat, on kiire. Juuri silloin kaikki muutkin tarvitsevat koneita. Minulla on yksi härkä ja kaksi lehmää vetämässä koneita.”

Aura kannattaisi ostaa, mutta se on liian kallis. Chomassa aura maksaa noin 750 000 kwachaa (115 euroa) ja äes noin 800 000 kwachaa (122 euroa).

Kaikki tuotteet on myytävä lähellä. Siitä voi koitua hankaluuksia.

Jos tuotteita ei voi säilöä, hinta painuu alas, koska kaikki haluavat myydä yhtä aikaa.

Haaveissa olisi jalostaa tuotteita pidemmälle. Esimerkiksi Chomaan aiottiin perustaa tehdas, joka pakkaisi ruokaa tölkkeihin. Hanke epäonnistui ja samalla yritys viedä ruokaa kauemmas. Markkinat pysyivät paikallisina.

JUHO PAAVOLA

Sikalongon kyläläiset kokoontuivat puutarhan ympärille tapaamaan vieraita Suomesta.

ZNFU kouluttaa kestävään viljelyyn

Pieni parannus satoon voi kuitenkin tuoda suuren parannuksen elintasoon. Ja esimerkiksi maissille löytyy ostaja. Valtio ostaa kaiken tarjottavan.

Kehitysyhteistyön ja ZNFU:n johdolla viljelijöitä koulutetaan kestävämpään viljelyyn. Conservation Farming -ohjelma pyrkii säilyttämään maan kasvukyvyn ja lisäämään satoa. Suomi on ohjelmassa mukana.

Myös Mudenda on mukana ja kokee hankkeen hyödylliseksi.

Parina viime vuonna Sambiassa sato on ollut suurempi kuin kulutus. Silti joillain seuduilla kärsitään aliravitsemuksesta.

Seurakunta lahjoitti lehmiä

Hamubbinatun kylässä elintaso on ollut nousussa noin kolme vuotta. Edistystä on tuonut yhteistoiminta, jonka ansioista parin aarin palsta vihanneksia puron lähellä pystytään kastelemaan.

Veden kantaminen käsin rajoittaa pinta-alaa. Siksi **Mary Hawumba** suunnittelee pienen puron patoamista. Läheinen laakso varastoisi vettä koko vuodeksi.

”Sitten vihanneksia voisi kasvattaa ympäri vuoden. Hallitus voi tukea hanketta, mutta se tarvitsee puhemiehen. Olen puhunut siitä jo kirkolla”, Hawumba sanoo.

Elintasoa on kasvattanut myös seurakunnan lahjoittamat lehmät. Jokainen talous sai yhden lehmän.

Lehmä vaatii työtä, mutta maidosta saatava raha on kaksinkertaistanut **Chief Mapanzan** tulot.

AIMO VAINIO

Fackson Chipota vasemmalla on menestyvä viljelijä, sillä hänellä on oma aura ja äes. Oikealla Clever Sichikolo.

”Maitoa myymällä saa tuloja monta kertaa viikossa. Sadon myymisestä tuloja tulee vain kerran pari vuodessa. Valtio ostaa maitoa ja siitä on tänä vuonna saanut hyvän hinnan”, Mapanza sanoo.

Maidon vieminen kylmään on haaste. Sitä pitää päivittäin kiikuttaa pyörällä tai kävellen meijerin keräyspisteeseen. Matkaa on kymmenen kilometriä.

AIMO VAINIO

Mary Hawumba on Hamubbinatun kylän yhteistoiminnan vetäjä. Hänen johdollaan ZNFU:n neuvojien opettamat hyvät viljelytekniikat yritetään toteuttaa käytännössä.

Tekstiviesti korvaa internetin

SIKALONGO, SAMBIA (MT)

Sambian maaseudulla keskustelu pienviljelijöiden kanssa keskeytyy vähän väliä. Puhelin piippaa tai soi. Sitten hetki puhutaan tai ihmetellään ja jatketaan keskustelua. Kaikilla on oma kännykkä.

Nyt ollaan melko kaukana länsimaisesta sivistyksestä. Puoli tuntia rytyytettiin reittiä, jonka välillä erotti tieksi, välillä ei. Ihmiset asuvat savimajoissa ja sähkö tulee viiden kilometrin päähän.

Kännykkä on tärkeä laite pienviljelijälle. Se yhdistää muualle maailmaan ja ennen kaikkea antaa tietoa. Viljelijöiden etujärjestö Zambian National Farmers Union lähettää maataloustuotteiden hintatietoja jäsenilleen.

Pienen viljelijän neuvotteluasema paranee huomattavasti, kun hän tietää mitä halvemmalla ei ainakaan kannata myydä.

Posti toimii tekstiviestien avulla. Lupasin lähettää tämän Maaseudun Tulevaisuuden **Ralley Mudendalle**. Kun lehti saapuu 40 kilometrin päähän Chomaan tai lähetyssaarnaajan kirkolle kolmen kilometrin päähän, puhelimeen tulee viesti.

Varakkaimmilla on pieni aurinkopaneeli. **Mary Havumba** osti paneelin kolme vuotta sitten.

”Sitä käytetään puhelimen lataamiseen, valoon ja radioon. Paneelin lisäksi tarvitaan invertteri ja akku”, Hawumba sanoo.

Mudenda marssii kirkolle lataamaan puhelinta.

”Lataaminen maksaa 20 kwachaa. Se kestää pari tuntia ja samalla voi vaihtaa kuulumiset.” 20 kwachaa on noin kolme senttiä.

Puhelinverkot toimivat parhaiten suurten teiden ja kaupunkien läheisyydessä. Maa on suuri, eikä verkko kata sitä läheskään kokonaan. Mutta se laajenee koko ajan.

Suurin puhelinverkkoyritys on Airtel. Sen kirkkaanpunaisella tunnusvärillä maalattuja rakennuksia on katukuvassa kaikkialla. Airtel antaa yrittäjälle maalit ilmaiseksi, kunhan väri on firman punainen ja logo näkyvästi esillä.

AIMO VAINIO

Kela aloittaa työkykyneuvonnan

Kansaneläkelaitos aloittaa työkykyneuvonnan uutena palveluna, jossa pitkälle sairauslomalle jääneitä työntekijöitä sekä työttömiä tuetaan takaisin työelämään.

Eri puolille Suomea Kela koulutti 54 työkykyneuvojaa. Normaalisti he ratkaisevat eläkkeitä ja sairausvakuutuksia. Neuvojat tekevät kuntoutuspäätöksiä.

Jatkossa nämä Kelan ammattilaiset toimivat puolet työajasta työkykyneuvojina. Asiakasmääräksi arvioidaan 3 000–6 000 vuosittain.

Etuusjohtaja **Elise Kivimäki** asettaa tavoitteeksi estää työkyvyttömyyden pitkittyminen. Tavoite on nostaa työkyvyttömyyseläkeläisten ikää ja siten pidentää työuria.

”Työkykyneuvojat suunnittelevat muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan työkykyä tukevia ratkaisuja.”

Asiakkaikseen työkykyneuvojat poimivat sairauslomalaisia, joiden päivärahakausi pitkittyy taikka sairausjaksot toistuvat yli 60 päivän. Etsintä alkoi viikko sitten maanantaina.

Vuosittain Kelassa tehdään 800 000 sairauspäivärahaa koskevaa ratkaisua. Asiakkaita on 300 000 vuodessa.

”Kuntoutuskelpoiset ja erityistukea tarvitsevat hukkuvat helposti tähän joukkoon”, Kivimäki sanoo.

Työkykyneuvojat auttavat nuoria työttömiä, joiden hakemus sairauspäivärahasta tai työkyvyttömyyseläkkeestä on hylätty. He eivät saisi pudota työelämästä.

Tukiviidakon hankaluuksissa työkykyneuvojat luotsaavat asiakkaitaan. Tarvittaessa he ohjaavat näitä kuntoutukseen tai muiden palvelujen piiriin.

Yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa tehdään työhönpaluun suunnitelma. Näin vältetään ihmisten juoksuttamista luukulta luukulle sekä putoamista eläkeputkeen.

”Pyrimme vastaamaan yhteiskunnan kipupisteisiin”, Kelan pääjohtaja **Liisa Hyssälä** sanoo.

Kela kokeili työhön paluuta tulevaa toimintamallia Keski-Pohjanmaan, Kymenlaakson ja Oulun vakuutuspiirissä. Moni asiakas aktivoitui itse, kun hänen asiaansa käsittely parani.

”Asiakkaat suhtautuivat myönteisesti Kelan yhteydenottoihin ja neuvontaan”, Kivimäki koki.

Ensi kesänä tulee voimaan lainmuutos, jonka mukaan työkykyä pitää arvioida 90 sairauspäivärahapäivän jälkeen. Nyt se arvoidaan 300 sairauspäivän jälkeen.

JUHANI VIITALA

EU:STA LYHYESTI

Teollisuustuotanto elpymässä

Teollisuuden saamat tilaukset lisääntyivät hieman syksyn kuluessa. Eurostatin tietojen mukaan kesän jälkeinen lasku on kääntynyt lievään 1,8 prosentin nousuun euroalueella. Koko EU:ssa kasvu oli puolen prosentin suuruinen viimeisimpien tietojen mukaan.

Teollisuuden saamien tilausten määrän kasvu oli lokakuussa suurinta Saksassa, Britanniassa ja Virossa. Saksan kasvu oli noin viisi ja puoli, Britannian kolme ja Viron kaksi ja puoli prosenttia.

Eniten teollisuuden saamat tilaukset vähenivät lokakuussa Tanskassa, 18,5 prosenttia, Latviassa 13,3 ja Liettuassa 12,7 prosenttia.